

Hoera, volwassen?

een onderzoek naar de ervaringen van jongeren in de jeugdhulp die 18 worden

+ adviezen van Young010 hoe dit (nog) beter kan

young
010

BREDE
RAAD
010

COLOFON

Young010 wordt ondersteund en begeleid door Stichting LOKAAL. Centrum voor democratie in Rotterdam.

p/a Het Industriegebouw
Goudsesingel 96
3011 KD Rotterdam

www.lokaal.org | www.young010.com
010 443 30 60

©2020 Stichting LOKAAL Rotterdam. Niets uit deze publicatie mag zonder toestemming van LOKAAL op enige wijze worden gekopieerd, vermenigvuldigd, opgeslagen of openbaar gemaakt.

Volg Young010 ook op Facebook en Instagram via facebook.com/young010rotterdam en instagram.com/young010rotterdam.

Young010 werkgroep 18-/18+

Nuno Gomes da Silva Neto (voorzitter)
Shanayla Abdoel
Shivano Raghoenathsingh

Ondersteuning werkgroep vanuit Stichting LOKAAL & redactie publicatie

Ivana Pilipović

Vormgeving publicatie

Astrid Boonstoppel

Fotografie pag. 27

Ton Sonneveldt

Druk Artega
Oplage 50 ex.

INHOUD

Youngo10 & de Brede Raad 010	4
Inleiding	5
Vraagstelling	8
Onderzoeksmethode	9
Resultaten interviews	10
Adviezen 18-/18+	20
Kortom... wat wil Youngo10?	26

Young010 & de Brede Raad 010

De gemeente Rotterdam heeft Young010 en de Brede Raad 010 gevraagd te adviseren op het nieuw op te stellen Beleidsplan Zorg, Welzijn en Jeugdhulp. Young010 en de Brede Raad 010 hebben gekozen de handen ineen te slaan om samen tot een goed en gedragen advies te komen. Zelfredzaamheid, de toegang tot zorg en de overgang van 18- naar 18+ in de jeugdzorg, waren thema's die sterk naar voren kwamen. Hier moesten we iets mee!

Op basis van kennis en (persoonlijke) ervaring hebben Young010 en de Brede Raad 010 zich op bepaalde thema's gericht. Al deze thema's zijn samengebracht in het gezamenlijke advies.

Samen met de Brede Raad 010 heeft Young010 aan Rotterdammers gevraagd wat voor hen zelfredzaamheid betekent en de Brede Raad 010 heeft zich gestort op de toegang tot zorg.

Young010 heeft zich gericht op de overgang van 18- naar 18+ binnen vanuit de jeugdzorg.

Dit laatste thema, delen we ook hier met jullie.

Werkgroep 18-/18+ van Young010

Inleiding

Achttien worden is voor iedereen bijzonder. Deze overgang gaat gepaard met veranderingen, nieuwe mijlpalen en belangrijke (nieuwe) stappen. Voor jongeren die gedurende deze overgang te maken hebben met jeugdhulp is deze overgang nóg ingrijpender. Dit zijn kwetsbare jongeren die vanuit een andere startpositie aan hun volwassen leven beginnen, jongeren voor wie de gevolgen van de overstap naar volwassenheid van een geheel andere orde is.

“Met 18 verandert de omgeving van de jongere: de betrokkenheid van voogden en instanties vanuit de jeugdhulp eindigt bij volwassenheid. Plotseling zit de jongere ‘aan het stuur’ en moet hij zijn eigen hulpvraag formuleren en eigenlijk ook zijn eigen problemen oplossen. (...) De jongere belandt van de ‘pedagogische en beschermende’ omgeving van school en de instanties van de jeugdwet nu in de vraaggerichte Wmo en de meer eisen stellende Participatiewet. (...) De aansluiting tussen de stelsels klopt theoretisch, maar in de praktijk vallen jongeren vaak tussen de wal en het schip.” (Uit: Handreiking 18-min naar 18-plus. VNG, 2016)

Sinds 2015 is de gemeente Rotterdam in samenwerking met zorgverzekeraars en -kantoren verantwoordelijk voor een goed verloop van de overgang van zorg en ondersteuning voor jongeren van 18- naar 18+.

In de praktijk is dit nog niet zo makkelijk. De overgang van 18- naar 18+ in relatie tot jeugdhulp is een zeer complex vraagstuk door de betrokkenheid van verschillende belanghebbenden en partijen, verschillende wetten en regels en de verwevenheid met andere domeinen. Maar vooral voor de jongeren zelf is het een ingewikkelde overgang. Zoals een van de door Young010 geïnterviewde jongeren zei:

“Het is echt dramatisch, ik hoop echt dat jongeren die er nu in zitten er goed uit komen, in plaats van met meer trauma’s.”

CIJFERS

14,58% van de jongeren van Rotterdam hebben jeugdhulp in 2018

9273 jongeren hadden een indicatie voor jeugdhulp in 2018 (startnotitie Zorg, Welzijn en Jeugdhulp, 2019)

NIEUW ROTTERDAMS JEUGDSTELSEL

Met het Beleidsplan Nieuw Rotterdams Jeugdstelsel 2015-2018 heeft de gemeente Rotterdam de decentralisatie van de jeugdzorg vormgegeven. Hierin zijn de volgende doelstellingen opgenomen, namelijk dat:

- Meer Rotterdamse jeugdigen opgroeien tot zelfredzame Rotterdammers;
- Meer Rotterdamse opvoeders zelfredzaam zijn;
- Jeugdhulp passend is: niet te zwaar en niet te licht;
- Jeugdhulp sneller beschikbaar is;
- Rotterdammers jeugdhulp krijgen tegen aanvaardbare kosten;
- Meer jongeren kunnen opgroeien in een kansrijk en veilig thuis.

Vraagstelling

Dat de overgang van 17 jaar en 364 dagen naar de leeftijd van 18 jaar voor jongeren in relatie tot jeugdhulp zeer complex is, is geen nieuws. Ooit was het de bedoeling dat het overdragen van de verantwoordelijkheid naar de gemeenten zou zorgen voor het beter verlopen van deze overgang. Er is echter op verschillende punten nog (veel) ruimte voor verbetering.

Wij formuleerden daarom de volgende onderzoeksvraag:

Waar lopen deze kwetsbare jongeren tegenaan wanneer zij 18 jaar worden en hoe kan de gemeente hen ondersteunen om de overgang soepeler te laten verlopen?

Onderzoeksmethode

Youngo10 heeft enkele jongeren geïnterviewd die na de decentralisatie van de zorg in 2015 de overgang van 18- naar 18+ zelf hebben meegemaakt in relatie tot jeugdzorg. Omdat Youngo10 werkt volgens de methode van de *community of practice* hebben de leden van Youngo10 tevens met een zorgprofessional gesproken. Deze professional werkt met jongeren binnen een hulpverleningsinstantie in aanloop naar hun achttiende verjaardag en daarna.

Youngo10 werkt volgens de methodiek van *community of practice*. Dit betekent dat Youngo10 met verschillende mensen met relevante kennis ten aanzien van het thema in gesprek is gegaan (zowel met experts als ervaringsdeskundigen) om de verschillende kanten van het te onderzoeken onderwerp te belichten.

Resultaten interviews

Uit de gesprekken zijn verschillende knelpunten die deze jongeren tegenkomen tijdens de overgang van 18- naar 18+ naar voren gekomen. Drie kernelementen kwamen duidelijk naar voren. Deze kernelementen zijn wat Young010 betreft van belang zijn voor een betere overgang van 18- naar 18+ in relatie tot de jeugdzorg.

1. Volwassen worden is een proces, geen moment

De jongeren die Young010 heeft gesproken geven zonder uitzondering aan dat zij na hun 18e verjaardag (nog) ondersteuning nodig hadden. De redenen hiervoor zijn verschillend, maar worden wel onderbouwd met hetzelfde principe: de jongeren geven aan vanuit een moeilijke periode (die vaak nog voortduurt) te moeten beginnen aan volwassenheid. Daarom is het voor hen prettig wanneer zij niet van de ene op de andere dag volledig zelfstandig hoeven te zijn. Bovendien wordt er van hen verwacht dat zij ook per direct zelfstandig de weg naar verdere of andere hulp en zorg weten te vinden.

Waarom deze ondersteuning (nog) nodig is, verschilt per jongere.

“Tijdens mijn tienerjaren ben ik een aantal keren weggelopen, omdat ik thuis mishandeld werd door mijn ouder. Op een gegeven moment gaf jeugdzorg na een aantal incidenten aan dat ik begeleid, zonder mijn moeder, kon wonen als ik dat zelf wilde. Maar ik koos ervoor toch thuis te

blijven toen ik 17 was. Maar kort nadat ik 18 jaar was geworden herhaalde de situatie zich. Ik heb toen weer contact gezocht met het Jongerenloket en jeugdzorg, maar die gaven aan mij niet meer te kunnen helpen. Ik bleef herhaaldelijk terugkomen totdat ik uiteindelijk wel werd geholpen en ik woon nu ergens anders.”

Terugvallen

Jongeren die na hun 18e verjaardag geacht worden per direct zelfredzaam te zijn/worden, kunnen in hun oude (GGZ-)problematiek komen te vervallen, zonder nog te kunnen beschikken over dezelfde hulp of hulpverleners. Ook hebben zij vaak geen (sociaal) netwerk dat als vangnet kan dienen. Zo gaf een jongere aan dat zij terug was gevallen in haar GGZ-problematiek doordat zij uit haar tijdelijke woning gezet dreigde te worden.

Kamertrainingen: positieve én negatieve effecten

De respondenten geven aan dat de ondersteuning tot 18 jaar gericht is op het klaarstomen voor complete zelfstandigheid. Jongeren krijgen binnen leefgroepen door middel van kamertrainingen praktische vaardigheden aangeleerd, die van pas komen wanneer zij op zichzelf komen te wonen. Ze leren hier onder andere om te koken, het huishouden te runnen, financiën op orde te brengen en een zorgverzekering af te sluiten. Deze trainingen worden enerzijds als prettig en zinvol beschouwd. De jongeren geven aan hierdoor praktische vaardigheden te leren, waardoor sommigen van hen bijvoorbeeld minder stress ervaren met het bijhouden van hun financiën omdat ze geleerd hebben hoe dit moet.

Anderzijds kan deze ‘focus op uitstroom’ ertoe leiden dat er ook jongeren zijn die ‘zelfstandig destructief’ worden: de jongeren mogen vanaf hun 18e verjaardag eindelijk zelf grote beslissingen maken over hun eigen leven en voelen daarmee ook een negatieve bewijsdrang: dat zij alles zelf wel aan kunnen en geen hulp nodig hebben. Er zijn jongeren die hierdoor ook hulpverlening afslaan omdat ze het gevoel hebben dat ze het nu eindelijk zelf kunnen bepalen.

“Alles staat in het teken van ‘je moet zo meteen alles zelf gaan doen’ in de praktische zin. Het is een dwang naar zelfstandigheid als je 18 wordt. Terwijl jongeren die wel thuis kunnen blijven wonen en een goede relatie hebben met zijn of haar ouders, wél nog ondersteuning ontvangen nadat ze 18 jaar zijn geworden. Jongeren zonder al deze problematieken lopen al tegen van alles aan in het leven, laat staan deze jongeren.”

Van klein naar groot probleem

Sommige 18+'ers hebben weliswaar behoefte aan hulp, maar deze hulpvraag hoeft niet groot te zijn. Het kan gaan om een simpele vraag, zoals het ondersteunen bij het betalen van rekeningen. Maar de route naar hulp blijkt vervolgens lang en ingewikkeld te zijn, waardoor de simpele vraag in een groter probleem verandert.

Uit de gesprekken kwam daarom ook naar voren niet te denken in absolute jaren maar in ontwikkeling binnen elkaar opvolgende fases. Waarbij eerst gewerkt wordt aan een gevoel van veiligheid, waarin vertrouwen, betrokkenheid en het werken aan zelfvertrouwen van belang zijn. Vervolgens een fase waarin een jongere gestimuleerd wordt om aan de persoonlijke

ontwikkeling en competentieontwikkeling te werken. Als laatste een fase waarin de focus ligt op groei: een fase die enkel mogelijk is wanneer een jongeren vertrouwen heeft in de omgeving en zichzelf.

Kortom

Volwassen worden is geen moment, maar een proces, waar jongeren tot ver na hun 18e verjaardag nog mee bezig zijn. Met óf zonder een achtergrond in relatie tot jeugdhulpverlening. Welke jongere is er eigenlijk klaar voor om volledig zelfstandig te zijn met 18 jaar? Bestaan die überhaupt?

Deze jongeren, met hun problematische verleden en heden, beginnen zelfs nóg kwetsbaarder aan hun toekomst, terwijl dit dezelfde jongeren zijn aan wie (nog) hogere eisen gesteld worden met betrekking tot zelfstandigheid. Verwacht wordt dat zij zelfstandig en zelfredzaam functioneren in de samenleving én zelfstandig en zelfredzaam hun eigen problemen onder controle weten te houden.

We moeten af van de gedachte dat 18 jaar gelijk staat aan zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Dit is een terugkerende denkfout die diep geworteld zit in beleid en uitvoering. Volwassen worden is voor ons allemaal een proces, geen moment en dit zou onderkend moeten worden.

2. De mensen om je heen

De directe omgeving is en blijft belangrijk, zo blijkt, ook nadat de jongeren 18 jaar zijn geworden.

Mentor

In de ideale situatie is er sprake van een persoon die gedurende een lange periode in het leven van de jongere is. Dit was bijvoorbeeld een mentor uit de leefgroep of uit een ander programma, die niet alleen gedurende een lange periode (soms zelfs al 15 jaar) in het leven van de jongere blijft, maar ook aanwezig blijft nadat de officiële “mentorperiode” voorbij is.

“Ik heb vijf jaar lang in dezelfde leefgroep gewoond tot een half jaar na mijn 18e verjaardag. Dat is echt niet wat er normaal gebeurt. Het gaf stabiliteit, een bekende omgeving, ik zag dezelfde gezichten omdat ik een vrij stabiel medisch team had en vijf jaar lang dezelfde mentor heb gehad. Dit heeft echt veel voor mij betekend en mijn mentor zie ik nu nog steeds. Als het echt nodig is, kan ik haar ook nog steeds bellen.”

Deze mentor is iemand bij wie de jongere zijn of haar verhaal kwijt kan of een (praktische) vraag kan stellen.

“De jongere kan zijn of haar verhaal kwijt en de vertrouwenspersoon kan aan de bel trekken. Als een soort tweede partij die over de jongere kan oordelen. Deze persoon kan dan ook wanneer de jongere 18 is geworden, nog steeds deze rol vervullen. [...] Er moet iemand zijn die de commitment

met deze jongere aangaat, de jongere ondersteunt en duurzaam contact onderhoudt. Bij verhuizing/wisseling tussen instellingen is diegene dan ook op een bepaalde manier aanwezig en blijft dat. Wanneer een jongere dan 18 jaar is geworden, biedt dit toch een eigen vertrouwen en eigenwaarde, maar ook vertrouwen in anderen. Waardoor de jongere ook eerder naar iemand toe zal stappen om om hulp te vragen na de 18e verjaardag.”

Maar bovenal is een mentor iemand die als stabiele én als stabiliserende factor in het leven blijft van de jongere, tussen veranderingen en onzekerheden door.

“Hij is al sinds mijn zesde [door middel van het Big Brother, Big Sister programma] als een vaderfiguur voor mij en een stabiele basis en aanwezig door mijn hele proces heen. Gewoon een man die van je houdt.”

De mentor bleek in de gesprekken iemand te zijn die de situatie van de jongere goed kent, weet waar de jongere wel of niet goed in is, waar de jongere graag over praat en kon helpen met inschatten wat de jongere nodig had.

“Ik heb vijf jaar lang in dezelfde leefgroep gewoond tot een half jaar na mijn 18e verjaardag. Dat is echt niet wat er normaal gebeurt. Het gaf stabiliteit, een bekende omgeving, een vast thuis ik zag dezelfde gezichten omdat ik een vrij stabiel medisch team had en vijf jaar lang dezelfde mentor heb gehad. Dit heeft echt veel voor mij betekent en mijn mentor zie ik nu nog steeds. Als het echt nodig is, kan ik haar ook nog steeds bellen.”

Kortom

Uit de door Youngo10 gehouden gesprekken kwam naar voren dat de sociale omgeving van jongeren enorm belangrijk is, (zeker) ook nadat zij 18 jaar zijn geworden. Idealiter beschikken zij over een persoon die in hun leven de rol van een type mentor vervult: iemand die op de hoogte is van de situatie van de jongere, iemand bij wie de jongere terecht kan met vragen en iemand die gedurende een langere periode in het leven is van de jongere. Iemand die ze kunnen vertrouwen.

Daarnaast is het netwerk van de jongere van belang: vriendschappen die ook als sociaal vangnet dienen.

3. De basis op orde

Uit de gesprekken kwamen een aantal zaken naar voren die voor de jongeren op orde moesten zijn, zodat zij minder stress ervaren. Deze solide basis is onder te verdelen in drie thema's: huisvesting, financiën en scholing/werk.

Huisvesting

Het allerbelangrijkste? De zekerheid van huisvesting na je achttiende. Onzekerheid van de toekomstige huisvestingssituatie zorgt voor (grote) stress. Zo spraken we onder andere met een jongere bij wie dit tot een terugval in GGZ-problematiek heeft geleid. De overgang naar 18+

brengt met betrekking tot huisvesting regelmatig spanningen met zich mee, omdat de situatie erna vaak onzeker is. Bijvoorbeeld doordat een jongere nog geen nieuw huisadres heeft.

Gelukkig zijn er ook andere verhalen. Zo sprak Young010 met enkele jongeren die woonachtig zijn in een woonproject, waar naast jongeren met een geschiedenis in de jeugdzorg ook zogenaemde 'buddy's' wonen. Dit zijn geen hulpverleners, maar zij kunnen de jongeren wel helpen met vragen. In ruil hiervoor krijgen zij goedkopere woonruimte.

Deze woningen worden door de jongeren als zeer positief beoordeeld. Echter, ze zijn wel zeer beperkt in aantal.

“Het maakt dat je er niet direct alleen voor komt te staan en het gevoel hebt een zekere steun in de rug te hebben.”

Een andere optie is om via een urgentieverklaring voorrang te krijgen op een sociale huurwoning. Deze urgentieverklaring wordt echter niet in alle gevallen afgegeven. Terwijl een vaste woonplek, waar een jongere zijn of haar eigen rust kan vinden, juist zo belangrijk is voor de stabiliteit van een jongere.

“Ik werd in februari 18 jaar, wat betekende dat ik dan uit mijn leefgroep zou moeten vertrekken. Terwijl ik in mei mijn eindexamens had. Mijn mentor uit mijn leefgroep heeft zich toen heel hard voor mij ingezet, zodat ik niet opeens een nieuw thuis hoefde te zoeken, maar mij op mijn examens kon blijven focussen. Ik kon daardoor tot augustus bij mijn leefgroep blijven.

Wat nog steeds wel voor stress zorgde, maar ik kon in ieder geval leren voor mijn examens.”

Financiën

Het op orde brengen van financiën en weten hoe dit te onderhouden, kwam in alle gesprekken naar boven als een belangrijk onderwerp. Jongeren maken soms verkeerde beslissingen met betrekking tot geld. Dit kan komen door onervarenheid of door gebrek aan hulp. Bij het maken van financiële besluiten is ondersteuning absoluut noodzakelijk.

Scholing en/of werk

De jongeren die de leden van Young010 hebben gesproken hebben ondersteuning in hun (school-)loopbaan als prettig en waardevol ervaren. Met name de praktische hulp, zoals het gericht zoeken naar vacatures of het schrijven van een CV, werd als positief beoordeeld.

Belangrijk hierbij bleek wel dat de hulp (meer) gericht zou moeten worden op de eigen kwaliteiten en talenten van de jongeren. Kortom; maatwerk. De blik zou (meer) gericht moeten zijn op wat de jongeren al kunnen, welke kwaliteiten zij al hebben, en om deze te versterken. In plaats van een sterke focus op wat de jongeren zouden moeten kunnen volgens algemene richtlijnen.

Kortom

In de gesprekken die Young010 heeft gevoerd is het belang van stabiliteit benadrukt. Stabiliteit in huisvesting, waarbij de jongere zich geen zorgen hoeft te maken of ze binnen een korte tijd weer uit de woning moeten vertrekken. Stabiliteit in financiën, waarbij de jongere weet hoe de financiën op orde te brengen, zelfstandig of met hulp. Stabiliteit in scholing en/of werk, waarbij de jongere een pad is ingeslagen dat zijn of haar ontwikkeling natuurlijk ondersteunt.

Adviezen 18- /18+

De overgang van 18- naar 18+ binnen de jeugdzorg verdient de volledige aandacht van de gemeente. Waar iemand vandaan komt, heeft invloed op waar diegene naartoe kan en wil. Voor jongeren met een kwetsbare achtergrond, die veel hebben meegemaakt, is deze overgang moeilijker. Volwassen worden is een proces dat je leert met vallen en opstaan en we kunnen niet verwachten dat jongeren met een achtergrond in de jeugdzorg dit vanaf hun 18e verjaardag compleet zelfstandig kunnen doen.

Binnen het nieuw te vormen beleid Zorg, Welzijn en Jeugdhulp zien wij grote kansen voor de gemeente Rotterdam om de overgang van 18- naar 18+ voor kwetsbare jongeren te verbeteren. Onze adviezen zijn erop gericht een jongere zoveel mogelijk eigenaarschap te geven over het eigen leven, zonder dat de jongere er van het ene op het andere moment volledig alleen voor komt te staan. Binnen drie thema's zijn wij aanknopingspunten.

1. Volwassen worden is een proces, geen moment: zorg voor een geleidelijke(re) overgang

Er is een langere transitieperiode nodig waarbinnen een jongere met een geschiedenis in de jeugdzorg via een gemakkelijke en korte weg om hulp kan vragen.

Volwassen worden is voor iedere jongere, met of zonder achtergrond in de jeugdzorg, een tijd van keuzes maken, nieuwe verantwoordelijkheden ontdekken en vooral: vallen en opstaan.

Daarom is het fijn wanneer er een beroep kan worden gedaan op bijvoorbeeld ouders, met vragen of simpelweg voor steun. Maar heeft een jongere die ouders niet of zijn die ouders hier niet toe in staat, of heeft de jongere geen netwerk van familie en vrienden om op terug te vallen, dan maakt het deze jongere kwetsbaarder, en worden zelfstandigheid en zelfredzaamheid – flink – bemoeilijkt.

Uit de gesprekken kwam naar voren dat ook wanneer een jongere een geschiedenis heeft in de jeugdzorg de weg naar hulp lang kan zijn en die kan resulteren in een terugval in oude (GGZ) problematiek. Waarbij de situatie verder kan escaleren door niet-tijdig handelen door hulpverlening. **Jongeren met een achtergrond in de jeugdzorg die de stap nemen om om hulp te vragen, moeten ongeacht de vraag binnen korte termijn een hulpverlener te spreken krijgen. Wij stellen voor om de leeftijd voor deze laagdrempelige ingang op te rekken tot 27 jaar.** Hiervoor kunnen bestaande kanalen ingezet worden, zoals de VraagWijzer. Waarbij de jongere kan aangeven een geschiedenis in de jeugdzorg te hebben. Er zijn veel vragen die in een eerder stadium ondervangen kunnen worden, waardoor er geen escalatie van een situatie hoeft voor te komen. We zien daarnaast mogelijkheden voor het ontwikkelen van een **vast wekelijks spreekuur** in stadskantoren waar jongeren zich digitaal voor kunnen inschrijven en daarbij kunnen aangeven met welke vraag zij langskomen.

We zien tevens **een rol weggelegd voor de laatste instelling** waar de jongeren hebben gewoond of ondersteuning van hebben ontvangen voordat zij zelfstandig werden. Jongeren zouden daar **ook in de maanden na hun achttiende verjaardag** terecht moeten (blijven) kunnen welke overeenkomen met wat de instellingen reeds bieden. Zoals ondersteuning in het

opstellen van brieven.

2. Aandacht voor de sociale omgeving

Er zijn verschillende redenen denkbaar waarom jongeren geen ouder of ouderlijk figuur in hun leven hebben. Dit neemt niet weg dat ze wél iemand nodig hebben om deze stabiele en stabiliserende rol te vervullen. Tegelijkertijd is de bredere sociale omgeving van jongeren, die buiten het gezin, ook erg belangrijk. Een sociaal netwerk opent deuren naar vriendschappen en sociaal contact (en eventueel ook banen en stages). Het gebrek aan deze sociale omgeving zou er niet toe moeten leiden dat jongeren met een achterstand beginnen aan zelfstandigheid.

Iedere jongere zijn eigen mentor

Ouders zijn er vanaf het moment dat iemand geboren wordt, zijn er tijdens het opgroeien en zijn er nog steeds nadat iemand al uit huis is en aan een eigen leven is begonnen. Jongeren die geen ouders hebben die hen kunnen volgen door hun leven heen hebben wel dezelfde behoeften: iemand die hen kent, hun dossier kent, weet waar ze wel of niet goed in zijn, waar zij hun verhaal bij kwijt kunnen, of zoals in één van onze gesprekken werd gezegd: “gewoon een man die van je houdt.” Kortom, iemand die bij de jongere is en een stabiele én stabiliserende factor is door wisselingen heen.

Dit betekent dat een vaste mentor al vóór de 18e verjaardag in beeld moet komen. Wij adviseren dat een vaste mentor in beeld komt op het moment dat een jongere in beeld komt bij jeugdzorg. Een mentor is iemand die de jongere kan vertrouwen, die met de jongere meegroeit

door de jaren heen, tijd doorbrengt met de jongere, mee gaat naar belangrijke afspraken en aan de bel kan trekken als het nodig is. In het eerdere advies van Youngo10 ‘Succes behaal je niet alleen: een onderzoek naar kansengelijkheid in het onderwijs’ wordt het belang van een mentor ook onderstreept:

“Kortom, of het nu je ouders zijn, zus of een leraar: betrokkenheid van anderen voelen is belangrijk voor de motivatie van jongeren.”

We zien een drietal mogelijkheden voor het koppelen van een mentor aan een jongere binnen de context van dit advies:

- Bied ruimte voor het aanbieden van een eigen mentor. Sommige jongeren hebben in hun omgeving al iemand die zij vertrouwen en diegene zouden zij moeten kunnen aandragen als mentor. Na het ontvangen van een VOG en het doorlopen van een korte cursus met betrekking tot mentorschap, zou deze persoon de rol van mentor op zich kunnen nemen.
- Wanneer een jongere aangeeft geen mentor uit de eigen omgeving te kunnen of willen aanwijzen, moet de jongere een mentor aangewezen kunnen krijgen. Dit kan bijvoorbeeld een personeelslid van de leefgroep te zijn.
- Er zijn bestaande programma's waar een jongere aan een mentor gekoppeld zou kunnen worden. Onder andere vanuit de crisisopvang, leefgroep of via het wijkteam zouden de jongeren hier uitleg over kunnen krijgen en ondersteuning kunnen ontvangen in het aanvragen van een mentor.

Uit de gesprekken is gebleken dat jongeren die een betrokken mentor hadden voordat zij 18 jaar werden, met diezelfde mentor ook nog na hun 18e verjaardag contact hielden. Dit was niet alleen voor (praktische) hulpvragen, maar ook simpelweg voor de gezelligheid, vertrouwdheid en verbondenheid.

3. Basis op orde

In de gesprekken kwam naar voren dat het voor jongeren van belang is een aantal zaken zeker op orde te hebben. Indien deze factoren niet op orde zijn kunnen zij (flinke) stress veroorzaken. Het gaat dan om huisvesting, financiën en scholing en/of werk.

De huisvesting na 18 jaar blijkt een groot onderwerp waar veel jongeren tegenaan lopen in hun overgang. De onzekerheid die een onzekere woonsituatie met zich meebrengt is groot en zorgt voor stress. Tegelijkertijd ervaren jongeren het als zeer prettig wanneer zij vanuit een leefgroep niet direct compleet zelfstandig hoeven te leven. Ons advies is dan ook:

- Er moeten meer woningen of woongroepen vrijkomen voor jongeren na 18 jaar die uit de jeugdzorg komen, waar een mede-inwoner aanwezig is (bijvoorbeeld een 'buddy') die als eerste aanspreekpunt bij vragen kan dienen. Dit hoeft geen hulpverlener te zijn.

Jongeren moeten zich eigenaar voelen over hun eigen weg/route. Jongeren gaven aan het als prettig te ervaren om zelf invloed uit te kunnen oefenen over de kant die zij opgaan met betrekking tot scholing en/of werk. De blik zou (meer) gericht moeten zijn op de talenten en

interesses van de jongeren zelf. Vandaar ons advies:

- Bied jongeren de mogelijkheid zich bij een loopbaan en scholing oriëntatie programma aan te sluiten, waarin zij zelf hun doelen kunnen opstellen op basis van eigen interesses, vaardigheden en kwaliteiten.

Kortom... wat wil Youngo10?

- **Volwassen worden is een proces, geen moment: zorg voor een geleidelijke(re) overgang**
Er is een langere transitieperiode nodig waarbinnen een jongere met een geschiedenis in de jeugdzorg via een gemakkelijke en korte weg om hulp kan vragen.
- **Meer aandacht voor de sociale omgeving**
Iedere jongere zijn eigen mentor, die al vóór de 18e verjaardag in beeld moet komen.
- **Verlaag stress, zorg ervoor dat de basis op orde is**
De factoren huisvesting, financiën en scholing en/of werk moeten op orde zijn. Met name de onzekerheid met betrekking tot huisvesting (waar ga ik na mijn 18e verjaardag wonen?) kan veel stress veroorzaken.
- **Laat jongeren zelf (meer) invloed uitoefenen op hun eigen loopbaan en/of scholing**
Zelf doelen laten opstellen op basis van eigen interesses, vaardigheden en kwaliteiten zorgt ervoor dat zij zich (meer) eigenaar voelen van hun eigen weg/route.

www.lokaal.org | www.young010.com | www.brederaad-010.nl